e-news
IBA caretakers

Το ηλεκτρονικό ενημερωτικό δελτίο του Δικτύου των Υπ. Παρακολούθησης των IBA

ΤΕΥΧΟΣ 11 01/2010

Σεμινάρια Δικτύου Υπευθύνων Παρακολούθησης των IBA 2009.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σεμινάρια 2009 1
Η κατάσταση των IBA 3
Παρουσίαση Είδους 4
Παρουσίαση Περιοχής 6
Παρεμβάσεις 13
Νέα του Δικτύου 14
Ενδιαφέρουσες Ιστοσελίδες 20
Νέα της ΕΟΕ 22

Σεμινάρια Δικτύου 2009, Βόλβη

©Μ. Τζάλη

Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν και φέτος τα ετήσια σεμινάρια του δικτύου των Υπευθύνων Παρακολούθησης των IBA, στα οποία συμμετείχαν συνολικά 52 εθελοντές από 32 περιοχές, από το Παραποτάμιο Δάσος Βορείου Έβρου και Άρδα μέχρι τα Όρη Ζάκρου στη Κρήτη και το Δέλτα του Καλαμά.

Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν για τη Βόρεια Ελλάδα σε συνεργασία με το ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού και το Φορέα Διαχείρισης λιμνών Κορώνειας Βόλβης στην IBA των λιμνών Κορώνειας, Βόλβης και Στενών Ρεντίνας, ενώ για τη Νότια Ελλάδα τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν στην IBA των λιμνών Τριχωνίδα και Λυσιμαχία και σε συνεργασία με το ΚΠΕ Θέρμου.

Στα σεμινάρια τα μέλη του δικτύου παρακολούθησαν παρουσιάσεις για το πρόγραμμα των IBA, τη μεθοδολογία παρακολούθησης των περιοχών, τους τρόπους αντίδρασης σε περιπτώσεις απειλών στην περιοχή τους, τις μεθόδους καταμέτρησης πουλιών και την αναγνώριση τύπων καλύψεως γης Corine. Πραγματοποιήθηκαν ασκήσεις πεδίου για την αναγνώριση τύπων καλύψεως γης Corine, αλλά και μεθόδων καταμέτρησης πουλιών για τα παλαιότερα μέλη. Το εργαστήρι παρεμβάσεων είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς συζητήθηκαν αρκετά θέματα αντιμετώπισης απειλών στις περιοχές.

Οι υπεύθυνοι παρακολούθησης των περιοχών Εκβολές Γαλλικού και λιμνοθάλασσα Καλοχωρίου και Όρος Κόχυλα, Νήσος Σκύρος προετοίμασαν τη μελέτη περίπτωσης για τα φετινά σεμινάρια για τα δύο σεμινάρια και όλα τα παλιά μέλη κλίθηκαν μέσα από την παρουσίαση της περιοχής και της κατάστασής της και εργαζόμενοι σε ομάδες να συμπληρώσουν την ετήσια αναφορά.

Στα σεμινάρια παραβρέθηκαν εκπρόσωποι φορέων διαχείρισης έκαναν παρουσίαση με θέμα το θεσμό αυτό, τις αρμοδιότητες, αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτοί σήμερα.

Ευχαριστούμε όλους όσους συνέβαλαν στη διεξαγωγή των σεμιναρίων και ιδιαίτερα όλους εσάς που συμμετείχατε! Ευχόμαστε και του χρόνου με ακόμα περισσότερους εθελοντές κοντά μας!

Μαργαρίτα Τζάλη
Συντονίστρια του Δικτύου των Υπευθύνων Παρακολούθησης IBA

Σεμινάρια Δικτύου 2009

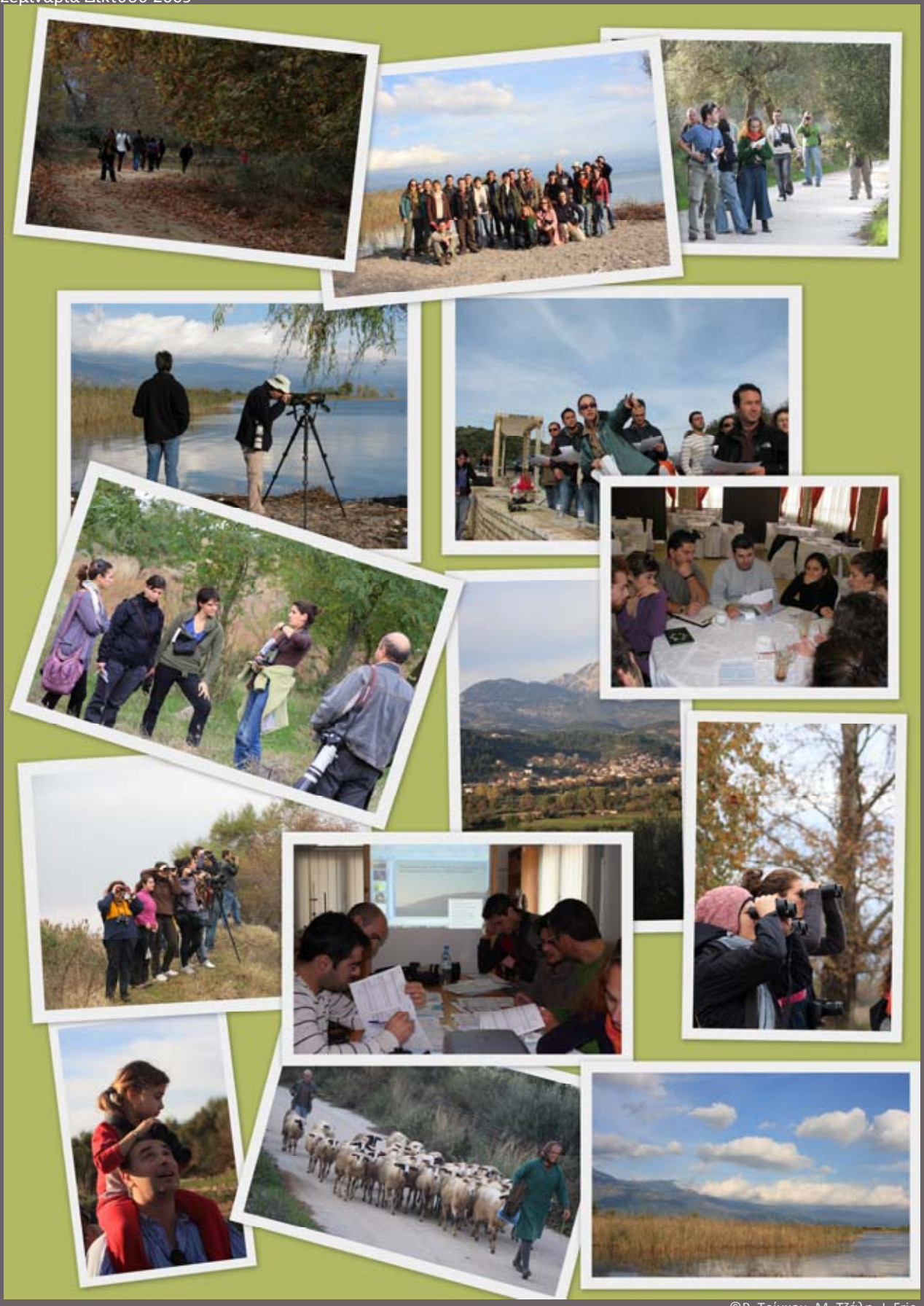

©P. Τρίγκου, Μ. Τζάλη, J. Fric

Η Κατάσταση των IBA που παρακολουθούνται από Υπευθύνους Παρακολούθησης, 2008

Τα στοιχεία στα οποία βασίστηκε η αναφορά για το έτος 2008 αφορούν 32 περιοχές (βλ. Newsletter No.10). Οι περιοχές αυτές βρίσκονται σε όλη την ελληνική επικράτεια καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα βιοτόπων.

Οι περιοχές δέχονται σημαντικές πιέσεις, ενώ η προστασία τους κατά μέσο όρο είναι από χαμηλή ως μέτρια. Ως συνέπεια, η κατάστασή τους χαρακτηρίζεται ως μέτρια.

Οι απειλές, οι οποίες παρουσιάζονται στην πλειοψηφία των περιοχών με κυμαινόμενη σοβαρότητα, σχετίζονται με τις δραστηριότητες αναψυχής, το κυνήγι ως δραστηριότητα που προκαλεί όχληση, καθώς και την απόρριψη απορριμμάτων και την οικιστική ανάπτυξη. Λαμβάνοντας όμως υπόψη την σοβαρότητα των απειλών, ως πολύ σημαντικές απειλές στις περισσότερες περιοχές αναφέρονται οι δραστηριότητες αναψυχής, η έμμεση θανάτωση των ειδών χαρακτηρισμού μέσω λαθροθηρίας και η μείωση των παραδοσιακών χρήσεων γης.

Σε μεγάλο βαθμό τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα εξαρτώνται από τον τύπο των περιοχών για τις οποίες αποστέλλονται στοιχεία. Στην πλειοψηφία τους οι περιοχές είναι υγρότοποι. Εάν δημιουργηθούν υποκατηγορίες για τις περιοχές τα αποτελέσματα διαφοροποιούνται ελαφρά. Στους υγροτόπους η λαθροθηρία και οι δραστηριότητες αναψυχής είναι οι πλέον συχνά απαντόμενες, ενώ το δεύτερο για τις περισσότερες περιοχές χαρακτηρίζεται ως πολύ σημαντική απειλή. Στα νησιά η βόσκηση, η μείωση των παραδοσιακών χρήσεων γης και ο υπερπληθυσμός των ιθαγενών ειδών είναι οι συχνότερα απαντόμενες απειλές, ενώ ως πολύ σημαντική απειλή εμφανίζεται η αλιεία σε περιοχές που τα είδη χαρακτηρισμού είναι θαλασσοπούλια. Στην Αττική όπως είναι αναμενόμενο η απειλή που εντοπίζεται σε όλες τις περιοχές είναι η οικιστική ανάπτυξη.

Ολόκληρη την ετήσια αναφορά μπορείτε να τη βρείτε εδώ.

Μαργαρίτα Τζάλη
Συντονίστρια του Δικτύου των Υπευθύνων Παρακολούθησης IBA

Αποτελέσματα

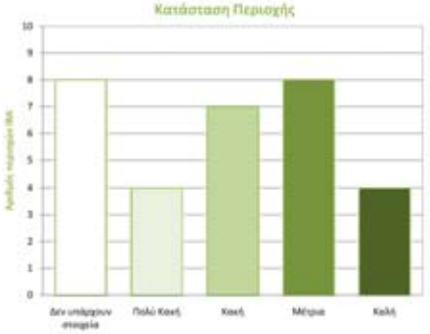

Παρουσίαση Είδους

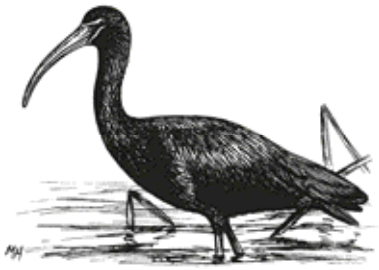

© Mark Hulme

Χαλκόκοτα
Plegadis falcinellus

Συστηματική Ταξινόμηση
Βασίλειο: Animalia
Συνομοταξία: Chordata
Τάξη: Ciconiiformes
Οικογένεια: Threskiornithidae

Το είδος χαρακτηρισμού για την περιοχή του έλους Σχινιά είναι η Χαλκόκοτα, που χρησιμοποιεί το έλος ως σταθμό κατά τη μετανάστευση

Είναι προστατευόμενο είδος, το οποίο απειλείται με εξαφάνιση στην Ελλάδα. Κύριες απειλές είναι η καταστροφή των υγροτόπων όπου φωλιάζει, διαχειμωνιάζει και διέρχεται κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης, καθώς και το παράνομο κυνήγι. Πρόκειται για πουλιά τα οποία είτε μεταναστεύουν είτε διασπείρονται (The Birds of the Western Palearctic on interactive DVD-ROM, 2004). Κατά τη μετανάστευση μπορούν να διανύσουν 2.175 – 2.800 μίλια (Elphick J., 2007, σελ. 168).

Έχουν μήκος σώματος 55-65 cm, άνοιγμα φτερών 80-95 cm, βάρος 530-770 gr (Elphick J., 2007, σελ. 168). Τα ενήλικα άτομα την περίοδο της αναπαραγωγής έχουν καφέ σώμα με κόκκινη απόχρωση και φέρουν γυαλιστερά φτερά με πράσινους ιριδισμούς. Φωλιάζουν σε αποικίες πάνω σε δένδρα, συχνά μαζί με διάφορα είδη ερωδιών (Ardeidae). Τρέφονται κατά ομάδες σε υγρά λιβάδια, ρηχά νερά λιμνών και λιμνοθαλασσών, πλημμυρισμένες εκτάσεις, δέλτα, εκβολές ποταμών, χειμάρρους, ρηχές παραθαλάσσιες περιοχές, καθώς και αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις και ορυζώνες. Αποφεύγουν τα βαθιά και τα ρέοντα με ορμή νερά. Καθημερινά μπορούν να μετακινηθούν από τη φωλιά τους στις περιοχές όπου τρέφονται διανύοντας μεγάλες αποστάσεις, οι οποίες, ενίοτε, μπορούν να φτάσουν και τα δύο χιλιόμετρα (Αρμενία) (The Birds of the Western Palearctic on interactive DVD-ROM, 2004).

Κύρια τροφή της χαλκόκοτας είναι βατράχια, ψάρια, υδρόβια έντομα, προνύμφες, σκουλήκια και καρκινοειδή. Είναι είδος με έντονη κοινωνικότητα, συναθροιζόμενο σε μεγάλες ομάδες καθ'όλη τη διάρκεια του έτους. Σπάνια απαντώνται μοναχικά άτομα.

Αναπαράγεται στη Νότιο-Ανατολική και τη Νότιο-Δυτική Ευρώπη, καθώς και στην Ανατολική και στη Νότια Αφρική, Ινδία και Αυστραλία (όπου διαμένει καθ'όλη τη διάρκεια του έτους) κατά τους μήνες Απρίλιο με Σεπτέμβριο (Elphick J., 2007, σελ. 168). Ξεχειμωνιάζει στη Δυτική και την Ανατολική Αφρική κατά τους μήνες Οκτώβριο με Μάρτιο.

Στην Ελλάδα υπάρχουν καταγραφές για 6 αποικίες έως το 1973(The Birds of the Western Palearctic on interactive DVD-ROM, 2004) με περίπου 1100–1500 ζευγάρια. Η μεγαλύτερες αποικίες βρίσκονταν στο Δέλτα του Έβρου με 1000–1200 ζευγάρια (1971), 400–500 (1973) και στη λίμνη Κερκίνη με 400 ζευγάρια (1972). Την περίοδο 2003-2007, κατεγράφησαν 5 αποικίες στην Κεντρική Μακεδονία και την Ήπειρο οι οποίες αριθμούσαν 95 με 115 ζευγάρια. (Καζαντζίδης, αδημοσίευτο υλικό).

Τα άτομα τα οποία απαντώνται στην Ευρώπη εικάζεται ότι ξεχειμωνιάζουν στην υποσαχάρια περιοχή. Μέχρι το 1997 υπήρξαν τρεις επανευρέσεις ατόμων στην Ελλάδα από την Ουκρανία (2 άτομα) και από την Ουγγαρία (1 άτομο) (Ακριώτης Τ., Χανδρινός Γ. 2004).

Οι χαλκόκοτες του Σχινιά

Το έλος του Σχινιά αποτελεί πέρασμα στη διαδρομή της χαλκόκοτας (η οποία αποτελεί είδος χαρακτηρισμού για την περιοχή) από την Αφρική προς το Βορρά κατά την άνοιξη (Ετήσιες αναφορές Υπ. Παρακολούθησης της περιοχής του Σχινιά, Ορνιθότοπος Σχινιά). Μέχρι το 2008 ο μέγιστος αριθμός παρατηρημένων ατόμων από τη γράφουσα ήταν επτά. Την άνοιξη του 2009, για περισσότερο από ένα μήνα, παρατηρούντο ομάδες πολλών ατόμων σε διάφορες περιοχές του έλους. Μέγιστος αριθμός ήταν τα 220 άτομα (6 Απριλίου 2009, Παρατήρηση γράφουσας, Αγία Τριάδα).

Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί ότι οι χαλκόκοτες και οι πελαργοί ξεχειμωνιάζουν στις ευρύτερες περιοχές αναπαραγωγής τους, αλλά σε υψηλότερα γεωγραφικά πλάτη (Berthold 1998, στο Berthold Peter, 2001,σ. 197). Η μικρών αποστάσεων μεταναστευτική συμπεριφορά, έχει ήδη καταγραφεί και σε διάφορα είδη μικρότερων πουλιών. Εικάζεται ότι πολλά από αυτά τα είδη θα προσαρμοστούν σε τέτοιου είδους μικρών αποστάσεων μετακινήσεις, γεγονός το οποίο θα ενταθεί με τις κλιματικές αλλαγές (Berthold Peter, 2001,σ. 197).

Άρτεμις Παπαδάκι
Υπεύθυνη Παρακολούθησης
του έλους Σχινιά (GR125)

Κοπάδι Χαλκόκοτες στο Έλος Σχινιά

© Σ.Σκαρέας

Βιβλιογραφία

Ακριώτης Τ. & Χανδρινός Γ. (2004) Επανευρέσεις Δακτυλιωμένων Πουλιών (1985-2004), Μυτιλήνη: Ελληνικό Κέντρο Δακτυλίωσης Πουλιών.

Berthold Peter, 2001, Bird Migration, A General Survey, Second Edition, 2002, Oxford Ornithology Series, σ. 197

Elphick J.: General Editor (2007) The Atlas of Bird Migration, London: Natural History Museum.

The Birds of the Western Palearctic on interactive DVD-ROM (2004), Birdguides and Oxford University Press.

Καζαντζίδης, αδημοσίευτο υλικό).

Παπαδάκι Άρτεμις, Τζάλη Μαργαρίτα, (2007) Ετήσια Αναφορά για την κατάσταση περιοχών ΣΠΠΕ (Σχοινιάς)

Παπαδάκι Άρτεμις (2008) Ετήσια Αναφορά για την κατάσταση περιοχών ΣΠΠΕ (Σχοινιάς) Ορνιθότοπος www.ornithologiki.gr

Δέλτα Αξιού

© Χ. Κουρουζίδης

Παρουσίαση Περιοχής IBA 028
Δέλτα Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα

Το 2004 μετά από το πρόγραμμα καταγραφής των πελαργών, ένα μέλος της Ορνιθολογικής μου μίλησε για τη δράση των caretakers. Δεν υπήρξε δεύτερη σκέψη, κι έτσι βρεθήκαμε μαζί με το Φώτη Αργυρίου στο σεμινάριο του Μεσολογγίου κι από εκεί στα βαθιά του κάμπου της Ημαθίας τσαλαβουτώντας στα νερά. Ακόμα τσαλαβουτάμε.

«Στις δυτικές ακτές του Θερμαϊκού κόλπου βρίσκεται ένας από τους πιο σημαντικούς υγροτόπους στην Ελλάδας: είναι η προστατευόμενη περιοχή του Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα, η οποία επίσης περιλαμβάνει τις εκβολές του Γαλλικού ποταμού και τη λιμνοθάλασσα Καλοχωρίου, τον υγρότοπο της Νέας Αγαθούπολης και την Αλυκή Κίτρους. Το καθεστώς προστασίας ήρθε κυρίως ως αναγνώριση της μεγάλης ορνιθολογικής αξίας της περιοχής, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι οι οικότοποι και τα υπόλοιπα είδη χλωρίδας και πανίδας είναι μικρότερης σημασίας.

Οι ποταμοί Αξιός, Λουδίας και Αλιάκμονας σχηματίζουν το μεγαλύτερο σε έκταση δελταϊκό οικοσύστημα της Ελλάδας.

Το σύμπλεγμα υγροτόπων Δέλτα, Αξιού, Λουδία και Αλιάκμονα βρίσκεται πολύ κοντά σε μία μεγαλούπολη, την Θεσσαλονίκη, και περιλαμβάνει έναν από τους πλέον παραγωγικούς κάμπους της χώρας (Ημαθίας – Πέλλας) . Είναι λίγες οι μεγάλες πόλεις στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη όπου σε τόσο μικρή απόσταση από το κέντρο τους μπορεί κάποιος να βρεθεί σε ένα εξαιρετικής ποικιλομορφίας φυσικό τοπίο, με τόσο πλούσια πανίδα.»

Πανόραμα Δέλτα Αξιού

Ορνιθοπανίδα

Στην περιοχή έχουν καταγραφεί μέχρι στιγμής 277 είδη πουλιών, δηλαδή σχεδόν το 63% των ειδών που έχουν παρατηρηθεί έως σήμερα στην Ελλάδα, από τα οποία τα 97 είδη φωλιάζουν.

Αβοκέτα
© Χ. Κουρουζίδης

Στην περιοχή

- σταθμεύει κατά τη μετανάστευση τουλάχιστον το 1% του ευρωπαϊκού πληθυσμού του αργυροπελεκάνου, της αβοκέττας και της λιμόζας ενώ επίσης εδώ έχει καταγραφεί η λεπτομύτα που είναι το σπανιότερο είδος της Ευρώπης, Βόρειας Αφρικής και Δυτικής Ασίας (Grimmet & Jones, 1989)
- φωλιάζει τουλάχιστον το 1% του ευρωπαϊκού πληθυσμού του νυχτοκόρακα, του κρυπτοτσινικά, του λευκοτσικνιά του νεροχελίδονου, και του μαυροκέφαλου γλάρου.
- ξεχειμωνιάζει ένα σημαντικό ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού της λαγγόνας.

Επιπλέον, φιλοξενεί σημαντικούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο πληθυσμούς βαρβάρας που ξεχειμωνιάζουν εδώ και ποσοστό 1% ή μεγαλύτερο του συνολικού ευρωπαϊκού πληθυσμού χουλιαρομύτας, γελογλάρονου, μικροτσικνιά, νανογλάρονου, θαλασσοσφυριχτή, καλαμοκανά και στρειδοφάγου, που φωλιάζουν στην περιοχή. Ιδιαίτερης σημασίας επίσης είναι το γεγονός ότι στην περιοχή φωλιάζει ένα από τα 5 -7 ζευγάρια θαλασσαετών που αναπαράγονται στη χώρα μας.

Χουλιαρομύτες
© Χ. Κουρουζίδης

Καθεστώς προστασίας και σπανιότητας

Η περιοχή φιλοξενεί
18 παγκοσμίως απειλούμενα είδη σύμφωνα με την IUCN σε σύνολο 25 ειδών που έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα
24 απειλούμενα είδη σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης
210 είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της Οδηγίας 79/409 για τα άγρια πουλιά
72 είδη που περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Σπονδυλόζωων της Ελλάδας (ΕΟΕ και ΕΖΕ 1992).

© Χ. Κουρουζίδης

Πουλιά για τα οποία η περιοχή Δέλτα Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα χαρακτηρίστηκε Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά:

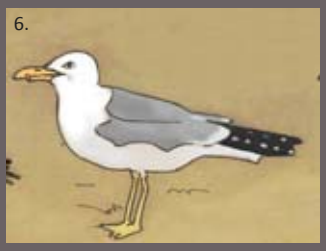

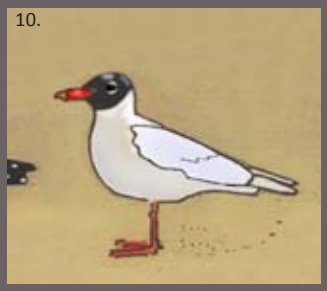

1. Λιμόζα
2. Λεπτομύτα
3. Στρειδοφάγος
4. Νεροχελίδονο
5. Καλαμοκανάς
6. Ασημόγλαρος
7. Λαγγόνα
8. Θαλασσοσφυριχτής
9. Νανογλάρονο
10. Μαυροκέφαλος γλάρος
11. Αργυροπελεκάνος
12. Χουλιαρομύτα
13. Νυχτοκόρακας
14. Μικρογαλιάνδρα
15. Λευκοτσικνιάς
16. Κρυπτοτσικνιάς
17. Μικροτσικνιάς
18. Αβοκέτα

© σχέδια Χ. Κουρουζίδης

Γιατί τόσα πολλά και σπάνια είδη πουλιών εδώ;

Η περιοχή έχει υποστεί βαθιές αλλοιώσεις σε σχέση με την φυσική κατάσταση που επικρατούσε στις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Σήμερα οι πιέσεις και οι απειλές που αντιμετωπίζει η βιοποικιλότητά της είναι ακόμη εντονότερες. Ωστόσο, όπως φαίνεται, ακόμη διατηρούνται σημαντικοί και σπάνιοι πληθυσμοί πουλιών. Οι κυριότερες αιτίες είναι:

- Η μεγάλη και ενιαία έκταση: «Υγρότοπος μεγάλος και σίγουρος…»
- Η θέση: «Ο Αξιός είναι κόμβος…»
- Η ποικιλία οικοτόπων: «Βιότοποι για απαιτητικά είδη…»
- «Αλλά και… πολλοί παρατηρητές πουλιών»

Σμήνος στον Αξιό

© Κ. Σταφυλίδης

Μεσοχειμωνιάτικες Καταμετρήσεις

© Χ. Κουρουζίδης

Το δέλτα είναι ιδανικό για αρχάριους birdwatcher αφού τα υγρολίβαδα και οριζώνες δίνουν άνετο οπτικό πεδίο για παρατήρηση, σε μια περιοχή η οποία είναι εύκολα προσβάσιμη και με αρκετά είδη πουλιών κάθε εποχή. Έτσι, είναι πολλοί οι Υπεύθυνοι Παρακολούθησης και άλλων περιοχών, αλλά και απλοί παρατηρητές και φωτογράφοι φύσης που με την πρώτη ευκαιρία κάνουν μια βόλτα προς το δέλτα.

Από αυτούς παρατηρήθηκαν και είδη σπάνια όπως η θωρακωτή σκαλίδρα, ο τρίχρωμος φαλαρόπους , ο βουνοσφυρικτής, ο ψαραετός.

Κύριες Παραγωγικές δραστηριότητες

Γεωργία.
Τα είδη που καλλιεργούνται κυρίως στην περιοχή είναι το βαμβάκι, το καλαμπόκι, το καλαμπόκι και η μηδική (τριφύλλι). Ωστόσο, το βασικό αγροτικό προϊόν είναι το ρύζι. Στα μέσα της άνοιξης τα χωράφια του κάμπου της προστατευόμενης περιοχής πλημμυρίζουν με νερό για να μετατραπούν σε απέραντους ορυζώνες, δημιουργώντας ένα τοπίο μοναδικό που συμπληρώνει την εικόνα του φυσικού υγροτόπου. Οι ορυζώνες είναι σημαντικοί για την πανίδα της περιοχής, αφού λειτουργούν ως τεχνητοί εποχιακοί υγρότοποι. Στην περιοχή παράγεται το μεγαλύτερο μέρος του ρυζιού στην Ελλάδα.

© Χ. Κουρουζίδης

© Χ. Κουρουζίδης

Μυδοκαλλιέργεια
Στη χώρα μας, ο Θερμαϊκός Κόλπος είναι η σημαντικότερη περιοχή παραγωγής και αλιείας οστρακοειδών, τόσο καλλιεργούμενων μυδιών όσο και άλλων ειδών (κυρίως κυδώνια, χάβαρα, γυαλιστερές). Η ετήσια παραγωγή εκτιμάται σε περίπου 30.000 τόνους μύδια, που αποτελεί και το 80 - 85% της ελληνικής παραγωγής. Η καλλιέργεια είναι εκτατικού τύπου. Σήμερα, στις εκβολές Αξιού υπάρχουν περισσότερες από 80 καλλιέργειες πασσαλωτές και 350 πλωτές.

Απειλές

Τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής είναι:
Ρύπανση επιφανειακών και υπόγειων νερών
Σκουπίδια, μπάζα και χωματερές
Παράνομη δόμηση - Οικιστική, αναπτυξιακή και βιομηχανική πίεση
Εντατική κτηνοτροφία - Υπερβόσκηση
Παράνομο κυνήγι
Αμμοληψίες

Δευτερεύοντα προβλήματα αλλά με δύσκολα αναστρέψιμες επιπτώσεις είναι:
Λειψυδρία - Ξηρασία
Υφαλμύρωση
Εντατικοποίηση παραγωγής (γεωργία, παράκτια υδατοκαλλιέργεια)
Διάβρωση ακτών – μείωση φερτών υλών και μείωση παροχής ποταμών

Δράσεις προστασίας και ευαισθητοποίησης - Φορέας Διαχείρισης

Τα τελευταία χρόνια και μετά την λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης στην περιοχή πραγματοποιήθηκαν δράσεις προστασίας και ευαισθητοποίησης. Τα ταβερνάκια της περιοχής έχουν κλείσει όλα, ενώ το 2008 – 2009 δημιουργήθηκαν στέγαστρα μεταφόρτωσης των μυδιών, έγινε εκβάθυνση σε κάποια σημεία της θάλασσας και κατασκευάστηκαν μαρίνες για την διευκόλυνση των ψαράδων και των μυδοκαλλιεργητών. Ο Φορέας Διαχείρισης της περιοχής πέρα των άλλων δραστηριοτήτων του ενεργοποιείται σε ζητήματα ενημέρωσης του κοινού τόσο στο παρατηρητήριο της Νέας Αγαθούπολης , όσο και στο Κέντρο Πληροφόρησης στη Χαλάστρα. Παράλληλα γίνονται και προγράμματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μαθητών αλλά και ξεναγήσεις σε καθορισμένες διαδρομές.
Για επισκέψεις και ξεναγήσεις μπορείτε να απευθύνεστε στο τηλ 2310794811

Αξιός
© Μ. Παναγιωτοπούλου

Χάρης Κουρουζίδης, Υπεύθυνος Παρακολούθησης Δέλτα Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα (GR028)

Πηγή: **www.axiosdelta.gr/**

Δέλτα Αξιού Λουδία Αλιάκμονα

Κόκκινο:
IBA
Πράσινο:
ΖΕΠ
Μπλε:
ΤΚΣ
Πορτοκαλί:
ΚΑΖ
Μωβ:
Περιοχή Ραμσάρ

Πρόσφατες Παρεμβάσεις της ΕΟΕ σε ΙΒΑ μετά από καταγγελία Caretaker

Εντοπίσατε κάποια παρέμβαση στην περιοχή σας; Επικοινωνήστε με την Ορνιθολογική και στείλτε τη φόρμα καταγγελίας με όλα τα στοιχεία.

Έλος Άγιου Μάμα (GR034)
01/2010
Λαθροθηρία

Για άλλη μια φορά ο Άγιος Μάμας αντιμετώπισε τα πυρά των λαθροθήρων, πρόβλημα πολυετές στον υγρότοπο. Αυτή τη φορά θύματα ήταν τα μη-θηρεύσιμα είδη Βαρβάρες (*Tadorna tadorna*) και φοινικόπτερα (*Phoenicopterus ruber*), αλλά και δραστηριότητα των λαθροθήρων τις νυχτερινές ώρες. Ο caretaker της περιοχής μας ενημέρωσε άμεσα και έγινε μία παρέμβαση στις αρμόδιες υπηρεσίες όπου ζητήθηκε να εντατικοποιηθεί η φύλαξη της περιοχής. Αναμένουμε τα αποτελέσματα...

Λίμνη Καστοριάς (GR048)
08/2009
Ανακατάταξη οδικού άξονα

Το ΥΠΕΧΩΔΕ με απόφασή του στις 10.11.2008 ανακατέτασσε τον οδικό άξονα «Δισπηλιό -Καστοριά-Απόσκεπος-Χάνι Μπιρίκι» από δευτερεύον σε τριτεύον δίκτυο, με αποτέλεσμα την αλλαγή των όρων δόμησης στην περιοχή και την απόκτηση δικαιώματος δόμησης σε ορισμένες ιδιοκτησίες παρακείμενες στη λίμνη της Καστοριάς. Με την απόφαση εγκρίθηκε η ανακατάταξη χωρίς την εκπόνηση ΜΠΕ ή κυκλοφοριακής μελέτης. Η ανακατάταξη του έργου επρόκειτο να μεταβάλει τους περιορισμούς δόμησης γύρω από την λίμνη και το οδικό δίκτυο με τρόπο τέτοιο που εκτιμούμε ότι θα επηρεάσει αρνητικά το ενδιαίτημα των πουλιών της περιοχής.
Η απόφαση αυτή οδήγησε στην πραγματοποίηση συντονισμένων προσπαθειών από τοπικούς φορείς με προβολή στα τοπικά ΜΜΕ του θέματος και την πίεση προς τους αρμόδιους φορείς ώστε να πάρουν θέση επί του ζητήματος και την παρέμβαση της Ορνιθολογικής με σχετική γνωμοδότηση. Ως αποτέλεσμα αυτών υπήρξαν ομόφωνες αποφάσεις της Ν.Α. Καστοριάς του Εμπορικού και Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Καστοριάς , του Εργατικού Κέντρου ,της Ένωσης Ξενοδόχων Καστοριάς και πολλών πολιτιστικών συλλόγων της περιοχής οι οποίες στάλθηκαν στο ΥΠΕΧΩΔΕ και στα ΜΜΕ της περιοχής. Ταυτόχρονα, δύο βουλευτές του νομού κατέθεσαν διαμαρτυρία στο ΥΠΕΧΩΔΕ.
Το ΥΠΕΧΩΔΕ ανακάλεσε την απόφασή του για ανακατάταξη του οδικού άξονα Δισπηλιού- Καστοριάς. Μετά την νέα απόφαση η Νομαρχία Καστοριάς ανακάλεσε άδεια οικοδομικών εργασιών σε παρακείμενη με την λίμνη ξενοδοχειακή μονάδα.

Άλλες Ενδιαφέρουσες Υποθέσεις

Όρος Όλυμπος
8/2009
Αυθαίρετη κατασκευή κτιρίου

Στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου κατασκευάζεται αυθαίρετο κτήριο παρά την έκδοση απόφασης διακοπής εργασιών από τη Διεύθυνση Δασών Περιφέρειας Θεσσαλίας. Μετά από καταγγελία του caretaker και σε συνεργασία με τον τοπικό σύλλογο «Φίλοι του Περιβάλλοντος – Πιερία 2008» η Ορνιθολογική ζήτησε την παρέμβαση του τοπικού αστυνομικού τμήματος και των Επιθεωρητών περιβάλλοντος. Η παρέμβαση ήταν επιτυχής και οι εργασίες σταμάτησαν. Παρόλα αυτά απομένει να γίνει η κατεδάφιση του κτηρίου.

Μαλαμώ Κορμπέτη
Υπεύθυνη
Θεμάτων Πολιτικής

Αυθαίρετο στον Όλυμπο

© Αρχείο ΕΟΕ

Η αναζήτηση της λεπτομύτας

Λεπτομύτα

© Π. Δουγαλής

Η λεπτομύτα είναι ένα από τα έξι είδη τουρλιών που υπάρχουν στον πλανήτη μας σήμερα. Ενώ στις αρχές του περασμένου αιώνα υπήρχαν ικανοποιητικοί αριθμοί του είδους, σήμερα μιλάμε για ύστατη προσπάθεια διάσωσής της.

Η RSPB, εταίρος του Birdlife στη Μεγάλη Βρετανία, ξεκίνησε μια προσπάθεια εντοπισμού ατόμων λεπτομύτας. Στην προσπάθεια αυτή συμμετέχει και η Ελλάδα μέσω της Ορνιθολογικής. Συστάθηκε έτσι μια ομάδα εργασίας με σκοπό την προώθηση της διεθνούς προσπάθειας διάσωσης. Τα αποτελέσματα της εργασίας της ομάδας παρουσιάζονται στη σελίδα της Ορνιθολογικής.

Πριν ξεκινήσω την άνοιξη του 2009 τις εξορμήσεις μου στο Γαλλικό και Αξιό, μελέτησα προσεκτικά τις σελίδες μια προς μια. Εκτύπωσα τη σελίδα όπου με κάθε λεπτομέρεια δίνονται στοιχεία για την ορθή αναγνώριση της λεπτομύτας και το διαχωρισμό της από τα άλλα δυο συγγενικά της που συναντάμε στην περιοχή. Το σιγλίγουρο (*Numenius phaeopus)* και την τουρλίδα (*Numenius arquata)*.

Σε κάθε μου εξόρμηση τώρα αφιερώνω περισσότερο χρόνο στην παρατήρηση κάθε είδους της οικογένειας Numenius. Έτσι, για τις ανάγκες του προγράμματος καταγράφω τα άτομα των τουρλίδων και των σιγλίγουρων. Μέχρι σήμερα δεν κατάφερα να εντοπίσω κάποιο άτομο λεπτομύτας.

Βέβαια, δυο φορές στο πεδίο πίστεψα ότι είχα μπροστά μου το ποθούμενο είδος.

Την πρώτη φορά, τον περασμένο Μάιο κατά τη διάρκεια του φωτογραφικού διαγωνισμού, οδηγώντας προς το νησί της Αφροδίτης στο δέλτα του Αξιού, είδα στα αριστερά μου ένα λεπτοκαμωμένο άτομο με κοντό ράμφος. Άρχισα να φωτογραφίζω ασταμάτητα, ενώ η καρδιά κόντευε να σπάσει, μέχρι τη στιγμή που το πουλί φτεροκόπησε, γύρισε και σταμάτησε στρέφοντας το κεφάλι του αριστερά. Εκεί είδα τις απαλές λουρίδες στο κεφάλι και διαπίστωσα ότι επρόκειτο για σιγλίγουρο και όχι για λεπτομύτα.

Τη δεύτερη φορά, πρόσφατα στην παραλία του Αξιού, φωτογράφισα ένα άτομο με λεπτό και κοντό ράμφος. Χρειάστηκε έτσι, η παρέμβαση της ομάδας εργασίας με τη βοήθεια της οποίας καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι το άτομο που φωτογραφήθηκε ήταν μια νεαρή τουρλίδα.

Σε όλη την Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν μέχρι σήμερα 107 εξορμήσεις από 37 παρατηρητές σε 30 διαφορετικούς υδροβιότοπους.

Τουρλίδα

© Ο. Τζημούλης

Παρόλο που ο εντοπισμός ενός τόσο σπάνιου είδους φαίνεται δύσκολος και οι πρώτες προσπάθειες απέβησαν άκαρπες αξίζει τον κόπο να συνεχίσει κανείς.

Η αναζήτησή της έχει αλλάξει, σε μένα τουλάχιστον, τον τρόπο συμπεριφοράς μου στο πεδίο. Έγινα πιο προσεκτικός και ρίχνω πάντα μια δεύτερη και τρίτη ματιά σε κάθε τουρλίδα που διαφορετικά θα την προσπερνούσα σκεπτόμενος: «Άλλη μια τουρλίδα!»

Οδυσσέας Τζημούλης, Υπεύθυνος Παρακολούθησης Λιμνών Βεγορίτιδα και Πετρών (GR043)

Σιγλίγουρος

© Ο. Τζημούλης

Τι πρέπει να κάνετε αν πιστεύετε ότι είδατε Λεπτομύτα

Θυμηθείτε 5 πράγματα

Απαραίτητες Πληροφορίες για Καταγραφή

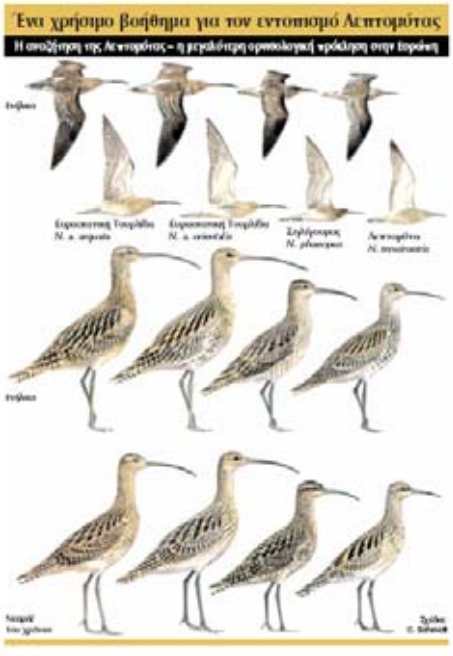
Ένα χρήσιμο βοήθημα για τον εντοπισμό Λεπτομύτας

Η σπουδαιότητα της Λεκανοπέδιας – η μεγαλύτερη ορνιθολογική τρύπα στην Ευρώπη

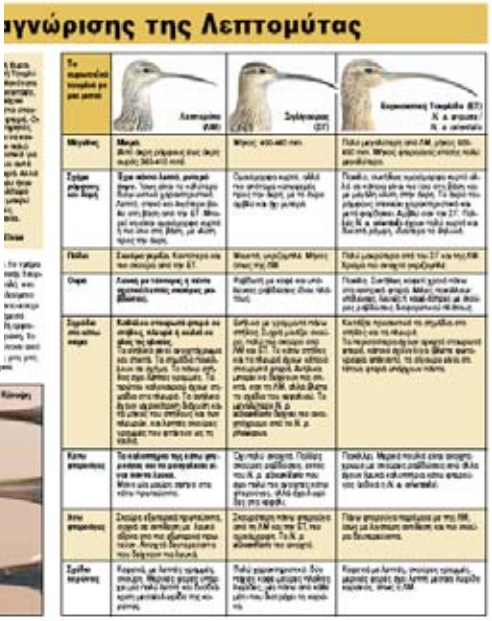
αγνώρισης της Λεπτομύτας

Εάν σας ενδιαφέρει να συμμετάσχετε στην περιπέτεια της αναζήτησης της λεπτομύτας , εδώ θα βρείτε όλα τα απαραίτητα στοιχεία: http://www.ornithologiki.gr/gr/numeniustenuirostris/

Φάρσαλα - 6 χρόνια μετά

Ήταν Νοέμβριος του 2004 όταν παρακολούθησα στο Μεσολόγγι ένα διήμερο σεμινάριο της Ορνιθολογικής, το οποίο είχε ως κεντρικό θέμα τις Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας. Σκοπός του σεμιναρίου, το οποίο περιλάμβανε τόσο θεωρητικά θέματα, όσο και εργασία πεδίου, ήταν να μας εισάγει στον μαγικό κόσμο των πουλιών, σε θέματα διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, περιβαλλοντικής νομοθεσίας, απειλών που δέχονται τα πουλιά και οι βιότοποί τους αλλά και τρόπων προστασίας τους. Μ' αυτό τον απλό τρόπο ξεκίνησε το ταξίδι μου στο χώρο των πουλιών και της Ορνιθολογικής.

Κάθε εκπαιδευόμενος ανέλαβε στην συνέχεια να παρακολουθεί μια περιοχή τόσο από πλευράς ορνιθοπανίδας, όσο και από πλευράς απειλών για αυτήν. Η αρχική μου επιθυμία ήταν να ασχοληθώ με μία περιοχή κοντά στην Αθήνα εφόσον εδώ ήταν και συνεχίζει να είναι ο τόπος κατοικίας μου. Καθώς όμως τη δεδομένη στιγμή δεν υπήρχε κάποια κενή θέση στην Αττική αποφάσισα να αναλάβω την περιοχή των Φαρσάλων, τόπο καταγωγής της συζύγου μου, στην οποία ήμασταν και εξακολουθούμε να είμαστε τακτικοί επισκέπτες.

Στην περιοχή των Φαρσάλων έρχονται κάθε χρόνο από την Αφρική για να φωλιάσουν περίπου εκατό (100) ζευγάρια κιρκινέζια (Falco naumanni). Ο πληθυσμός τους κατά την τελευταία πενταετία που παρακολουθώ την περιοχή παραμένει σταθερός. Λόγω ακριβώς του φωλιάσματος στην πόλη του κιρκινεζιού η πόλη και η γύρω περιοχή χαρακτηρίσθηκε IBA. Ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια της άλλης μεγάλης IBA, του Θεσσαλικού Κάμπου, η οποία φιλοξενεί, εκτός των άλλων ειδών, παγκόσμια σημαντικό πληθυσμό κιρκινεζιού.

Το κιρκινέζι είναι ένα όμορφο, μικρό, εντομοφάγο, μεταναστευτικό γεράκι, το οποίο παρουσιάζει φυλετικό διμορφισμό και το οποίο έχει χαρακτηρισθεί απ' την BirdLife ως τρωτό (2009 IUCN Red List Category). Έχει ευρεία κατανομή στη Νότια Ευρώπη και στην Ασία και διαχειμάζει κυρίως σε μία τεράστια περιοχή νότια της Σαχάρας. Έρχεται στην Ελλάδα τέλη Μαρτίου-αρχές Απριλίου για να αναχωρήσει ξανά για την Αφρική κατά τον Σεπτέμβρη. Φωλιάζει σε τρύπες κυρίως παλιών κτιρίων (π.χ. κάτω από τα κεραμίδια). Η φωλιά είναι χωρίς υλικά.

Κιρκινέζι

© M. Μοσχόβης

Στα Φάρσαλα το 90% των φωλιών βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, καθώς η συγκεκριμένη περιοχή διαθέτει ακόμα πολλά παλιά κτίρια στα οποία βρίσκουν κατάλληλες θέσεις για φώλιασμα. Με την σταδιακή όμως κατεδάφιση των παλιών κτιρίων παρατηρείται μια επέκταση της αποικίας και προς την περιφέρεια της πόλης. Εκεί τα κιρκινέζια διαλέγουν και θέσεις λιγότερο κατάλληλες (π.χ. υδρορροές).

Σε σχέση με την περιοχή που αναζητεί την τροφή του έχει παρατηρηθεί ότι με κέντρο τη φωλιά του εκτείνεται σε έναν κύκλο ακτίνας πέντε περίπου χιλιομέτρων. Αυτό που έχω παρατηρήσει εμπειρικά είναι ότι όταν στην περιοχή υπάρχουν πολλές βαμβακοκαλλιέργειες, οι οποίες διαρκούν όλο το καλοκαίρι και οι οποίες δυσκολεύουν τον εντοπισμό των εντόμων, τότε αναγκάζονται να κυνηγούν σε πιο εκτεταμένες περιοχές. Αντίθετα όταν υπάρχουν πολλές καλλιέργειες σιτηρών, τα οποία θερίζονται τον Ιούνιο και των οποίων οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αυξάνονται λόγω υψηλού κόστους και χαμηλών τιμών του βαμβακιού και αντίθετα χαμηλού κόστους παραγωγής και σχετικά υψηλών τιμών των σιτηρών, τότε κυνηγούν πολύ πιο κοντά στην πόλη εφόσον είναι πιο εύκολος ο εντοπισμός της τροφής τους.

Σε σχέση με τις κυνηγετικές τακτικές το κιρκινέζι συνήθως εφαρμόζει τη πτήση «Άγιο Πνεύμα». Ακίνητο στον αέρα παρατηρεί το έδαφος και μόλις εντοπίζει τη λεία του (μικρά έντομα) εφορμά, την συλλαμβάνει με τα νύχια του και την καταναλώνει είτε σε πτήση είτε σε κάποιο σταθερό μέρος, συνήθως κάποιο στύλο της ΔΕΗ.

Δύο θεάματα είναι εντυπωσιακά. Το πρώτο είναι η μετανάστευση την άνοιξη όπου εντοπίζονται εκατοντάδες κιρκινέζια να γυροπετούν στον ουρανό. Το δεύτερο είναι το θέαμα που παρουσιάζουν οι εφορμήσεις δεκάδων πουλιών στα έντομα που ξεπετάγονται όταν οι αγρότες καίνε τις σιτοκαλαμιές η όταν οι θεριζοαλωνιστικές μηχανές θερίζουν τα σιτάρια.

Το κιρκινέζι στα Φάρσαλα κινδυνεύει από δύο βασικές αιτίες. Η πρώτη αφορά στην κατεδάφιση των παλιών κτιρίων και την συνακόλουθη μείωση των χώρων φωλιάσματος. Η δεύτερη αφορά στη χρήση αγροχημικών, η οποία φαίνεται να μην βλάπτει πρωτογενώς το κιρκινέζι, το βλάπτει όμως δευτερογενώς καθώς περιορίζει την τροφή του. Δύο λύσεις θα μπορούσαν να προταθούν. Τοποθέτηση τεχνητών φωλιών, όπως έχει γίνει ήδη σε άλλες περιοχές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και στροφή στη βιολογική γεωργία.

Έξι χρόνια μετά την πρώτη μου επαφή (θεωρητική και πρακτική) με το κιρκινέζι εξακολουθώ να μαθαίνω καινούρια πράγματα από αυτά τα υπέροχα πλάσματα. Άλλωστε το έχει ο κόσμος των πουλιών να είναι μαγικός. Και η μαγεία σημαίνει μεταξύ των άλλων εκπλήξεις. Και τα πουλιά είναι εκπληκτικά πλάσματα. Δεν θα σε αφήσουν ποτέ να βαρεθείς παρατηρώντας τα.

Μιχάλης Μοσχόβης
Υπεύθυνος παρακολούθησης Φαρσάλων (GR063)

Στην περιοχή των Φαρσάλων έρχονται κάθε χρόνο από την Αφρική για να φωλιάσουν περίπου εκατό (100) ζευγάρια κιρκινέζια (Falco naumanni).

Οι IBA που έχουν ως είδος χαρακτηρισμού του Κιρκινέζι (*Falco naumanni*) στην Ελλάδα

Πανελλήνια απογραφή αποικιών των ερωδιών στην Ελλάδα

Φέτος πραγματοποιήθηκε η δεύτερη πανελλήνια απογραφή των αποικιών των ερωδιών στην Ελλάδα, στην οποία συμμετείχαν και αρκετοί Υπεύθυνοι Παρακολούθησης.

Συνολικά καταγράφηκαν 44 αποικίες όπου μετρήθηκαν 6094 ζευγάρια από επτά είδη ερωδιών. Πολυπληθέστερο είδος ήταν ο Λευκοτσικνιάς και ακολουθούσε ο Σταχτοτσικνιάς ο οποίος όμως φώλιασε σε πολύ περισσότερες αποικίες (30). Ο Γελαδάρης, είδος πολύ κοινό στη δυτική Ευρώπη αλλά και σε όλο σχεδόν τον Κόσμο, συνεχίζει την επέκτασή του (ίσως με πιο αργούς ρυθμούς τώρα) και φωλιάζει πλέον στη χώρα μας συστηματικά τα τελευταία χρόνια (βρέθηκε σε δύο αποικίες στη δυτική Ελλάδα).

Καταφέραμε να ελέγξουμε σχεδόν όλες της αποικίες της πρώτης απογραφής (μόνο τέσσερις δεν μπορέσαμε να επανελέγξουμε) ενώ βρήκαμε 12 επιπλέον, που πιθανότατα υπήρχαν κατά το 2003 αλλά δεν τις είχαμε εντοπίσει τότε. Επίσης, από το 2003 μέχρι το 2009, ερωδιοί εγκαταστάθηκαν σε επτά νέες αποικίες. Αυτό ήταν μια ευχάριστη έκπληξη. Μάλιστα, οι τρεις από αυτές βρίσκονται στην Κάρλα που σταδιακά αρχίζει να γεμίζει με νερό και αυτή, προφανώς, ήταν η αιτία της εγκατάστασης των ερωδιών εκεί. Μάλιστα, η μια αποικία της Κάρλας είναι αρκετά μεγάλη και ξεπερνά τα 200 ζευγάρια από τα οποία τα 40 περίπου είναι Αργυροτσικνιάδων, είδος σπάνιο στη χώρα μας ως αναπαραγόμενο (φωλιάζει μόνο στην Πρέσπα και σποραδικά στην Κερκίνη). Οι μεγαλύτερες αποικίες ερωδιών είναι στον Αμβρακικό, στον Αξιό, στη Γλαύκη, το Πόρτο Λάγος και στην Κερκίνη.

Πολύ ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι δύο αποικίες βρίσκονται μέσα σε χωριά. Αμφότερες στα δένδρα των σχολικών αυλών! Στα σχολεία των χωριών Πλατύκαμπος και Γαλήνη (πέστε μου τώρα, μόνο από το όνομά τους δεν αποπνέουν μια ηρεμία, μια γαλήνη αυτά τα γειτονικά θεσσαλικά χωριά;). Αυτήν ενδεχομένως ζήλεψαν οι ερωδιοί αυτών των αποικιών κι ας πήγαν σε μια πολύβουη σχολική αυλή ενδεχομένως για να σπάει λίγο η μονοτονία της γαλήνης!). Επίσης, μια αποικία είναι στο πάρκο της πόλης της Κέρκυρας, δίπλα στο Μον Ρεπό!

Συγκρίνοντας τον αριθμό των ζευγαριών στις αποικίες που μετρήθηκαν και στις δύο απογραφές διαπιστώνω μια μείωση κατά περίπου 24%. Μεγαλύτερες απώλειες έχουν οι Νυχτοκόρακες (-44%) και οι Πορφυροτσικνιάδες (-25%) ενώ οι Αργυροτσικνιάδες αυξήθηκαν κατά 116% χάρη στην αύξηση που καταγράφηκε στην Πρέσπα.

Το δυσάρεστο είναι ότι στην Κερκίνη καταγράφηκε δραματική μείωση του αριθμού των ερωδιών, σε ποσοστό περίπου 65% ! Οι Σταχτοτσικνιάδες βέβαια μετακινήθηκαν σε μια αποικία σε φυτεία λεύκης κοντά στη λίμνη. Τα υπόλοιπα είδη όμως; Ενδεικτικά: Λευκοτσικνιάδες: μείωση περίπου 50%, Νυχτοκόρακες: μείωση περίπου 70%, Κρυπτοστικνιάδες: μείωση περίπου 53%. Οι μόνοι που αυξήθηκαν ήταν οι Κορμοράνοι (ξεπέρασαν τα 4000 ζευγάρια). Αν συνεχίσει αυτή η κατάσταση σε λίγα χρόνια η Κερκίνη θα χάσει κατά πολύ την ομορφιά της.

Τα στοιχεία από τη δεύτερη απογραφή των ερωδιών θα δημοσιοποιηθούν ως δουλειά της ΕΟΕ καταρχήν στο 3ο Ευρασιατικό Συνέδριο Ορνιθολογίας που θα γίνει στη Μυτιλήνη (8-11 Απριλίου 2009) σε μια γραπτή ή (καλύτερα) προφορική ανακοίνωση.

Σάββας Καζαντζίδης,
Γιώργος Υφαντής
Συντονιστές της απογραφής

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συμμετείχαν στην απογραφή και μεταξύ αυτών τους παρακάτω Υπ. Παρακολούθησης: Συρμούλα Αλεξανδρίδου, Σταύρο Καλπάκη, Μαρία Νοίδου, Χάρη Κουρουζίδη, Χρήστο Τόσκο, Νίκο Παναγιωτόπουλο, Αποστόλη Χριστόπουλο, Δημήτρη Βαβύλη, Γιάννη Γαστεράτο, Διονύση Μαμάση, Κώστα Παπακωνσταντίνου,

Το νέο βιβλίο για τις Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας

Η νέα ελληνική έκδοση για τις Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά ή Important Bird Areas (IBA), όπως έχουν καθιερωθεί να ονομάζονται διεθνώς, ολοκληρώθηκε από την ΕΟΕ μέσα στο 2009. Δεκαπέντε χρόνια μετά τον πρώτο κατάλογο των ελληνικών IBA και μια δεκαετία μετά την πανευρωπαϊκή έκδοση του BirdLife International (Heath and Evans 2000), το βιβλίο αυτό έρχεται να καλύψει ένα μεγάλο κενό σχετικά με την δημοσίευση της ορνιθολογικής αξίας των IBA στην Ελλάδα. Στόχος της νέας έκδοσης των IBA της Ελλάδας είναι μεταξύ άλλων η δημοσίευση επικαιροποιημένων δεδομένων σχετικά με την ορνιθολογική αξία των περιοχών, η προώθηση της προστασίας τους και των απειλούμενων ειδών της Ελλάδας στο ευρύ κοινό και τις αρμόδιες υπηρεσίες που σχετίζονται με την διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, αλλά να χρησιμεύσει και σαν οδηγός για όσους ενδιαφέρονται για την παρατήρηση πουλιών και τον οικοτουρισμό.

Η νέα έκδοση της ΕΟΕ πρόκειται για μια έγχρωμη έκδοση 450 περίπου σελίδων που συμπεριλαμβάνει τρία βασικά μέρη. Το εισαγωγικό μέρος περιγράφει το πρόγραμμα των IBA παγκοσμίως, επεξηγεί την εφαρμογή των κριτηρίων του BirdLife International, και αναλύει την μεθοδολογία που έχει χρησιμοποιηθεί για την αναγνώριση των IBA και την επικαιροποίηση των δεδομένων τους. Επιπλέον, γίνεται ανάλυση των δεδομένων των IBA σε εθνικό επίπεδο, με γραφικές παρουσιάσεις και πίνακες.

Το δεύτερο και κυρίως μέρος της έκδοσης προχωράει στην αναλυτική παρουσίαση κάθε μίας από τις 196 IBA. Σε κάθε έκθεση γίνεται μια σύντομη περιγραφή της περιοχής, των ενδιαιτημάτων, της ορνιθολογικής σημασίας, του καθεστώτος προστασίας, και των απειλών που έχουν καταγραφεί σε αυτήν. Επιπλέον, για πρώτη φορά απεικονίζονται τα όρια της IBA και τα βασικότερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής σε αναλυτικούς χάρτες. Η πιο σημαντική συμβολή της έκδοσης όμως είναι η παρουσίαση αναλυτικού πίνακα με τα νεώτερα διαθέσιμα δεδομένα από το 1996 μέχρι και το 2008 για τους πληθυσμούς των ειδών κριτηρίου, αλλά και άλλων εθνικά σημαντικών ειδών.

Το τρίτο μέρος της έκδοσης παρουσιάζει 32 οικοτουριστικές περιοχές με αναλυτικές πληροφορίες και χάρτες για τους επισκέπτες, αναδεικνύοντας τις πολιτιστικές και παραδοσιακές αξίες κάθε περιοχής, καθώς και τις δυνατότητες φιλοξενίας, περιήγησης και περιβαλλοντικής ενημέρωσης σε αυτές.

Δανάη Πορτόλου,
Υπεύθυνη Τμήματος Διαχείρισης Δεδομένων

Τα θαλασσοπούλια της Θάσου

«Η νησίδα Παναγιά ΝΔ της Θάσου φιλοξενεί τη μεγαλύτερη αποικία Θαλασσοκόρακα στην Ελλάδα και η περιοχή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για τη διατήρηση του είδους σε πανευρωπαικό επίπεδο.»

ΕΝΤΑΧΘΗΚΕ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LIFE

Η Θάσος προστατεύει τα Θαλασσοπούλια της

Ορνιθολογική

Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το ενεργό ενδιαφέρον του Υπεύθυνου Παρακολούθησης της περιοχής **GR016 Νήσος Θάσος και Ξηρονήσι** (Γιάννη Μαρκιανού) και οι επισκέψεις του στη νησίδα Παναγιά οδήγησαν στην προετοιμασία και δημοσίευση στις τοπικές εφημερίδες της Θάσου μιας σειράς άρθρων (3) σχετικά με τους θαλασσοκόρακες και το πρόγραμμα Life που πραγματοποιεί η Ορνιθολογική. Τα άρθρα ετοιμάστηκαν σε συνεργασία με την Συντονίστρια Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης Δράσεων Διατήρησης της Ορνιθολογικής. Η απήχηση που είχαν τα άρθρα ήταν μεγάλη, που φαίνεται και μέσα από τον αριθμό αναδημοσιεύσεων σε ιστοσελίδες και blog κυρίως της περιφέρειας.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία και ελπίζουμε να εμφανίζονται όλο και περισσότερα δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο για τα πουλιά και τους βιοτόπους τους!

Πρόγραμμα Life: Υλοποίηση δράσεων διατήρησης για τον Θαλασσοκόρακα και τον Αιγαιόγλαρο και αναγνώριση Θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά της Ελλάδας»

Ενδιαφέρουσες Ιστοσελίδες

Περιοχές Natura2000

Πρόκειται για ένα εργαλείο, το οποίο αναπτύχθηκε με σκοπό τη γεωγραφική απεικόνιση του οικολογικού δικτύου Natura2000, ενώ παρέχει και τη δυνατότητα απεικόνισης των καλύψεων γης Corine2000.

http://natura2000.eea.europa.eu/#

World Bird Database (Birdlife International)

Βρείτε σε ποιες άλλες περιοχές παγκόσμια έχουν καθοριστεί IBA με κριτήριο το είδος χαρακτηρισμού της περιοχής σας και όσα στοιχεία έχει συλλέξει το Birdlife International για το είδος αυτό (εκτιμήσεις πληθυσμών, σχέδια δράσης κα)

http://www.birdlife.org/datazone/species/index.html

Διάσκεψη της Κοπεγχάγης

© Κ. Παπακωνσταντίνου

Οι ορνιθολογικές οργανώσεις όλου του κόσμου βρέθηκαν στην Κοπεγχάγη φέτος για να διεκδικήσουν την δημιουργία μιας διεθνούς συμφωνίας που θα αντιμετώπιζε την υπερθέρμανση του πλανήτη. Η συμφωνία αυτή κατέληξε να είναι μόνο ένα κείμενο με τα σημεία α-συμφωνίας των 193 κρατών του ΟΗΕ. Η Birdlife International τόνισε τον ουσιαστικό ρόλο που παίζει η βιοποικιλότητα και τα υγιή οικοσυστήματα στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ο οποίος κινδυνεύει να παραβλεφθεί.

Οι επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών γίνονται ολοένα και πιο έκδηλες παγκοσμίως, καθώς οι υψηλότερες θερμοκρασίες αυξάνουν τον κίνδυνο εξαφάνισης ορισμένων ειδών αλλά και τη μετάδοση μολυσματικών ασθενειών. Το λιώσιμο των πάγων επηρεάζει την παροχή των νερών και αυξάνει τον κίνδυνο πλημμυρών παγκοσμίως. Η λειψυδρία επηρεάζει τόσο τις ανθρώπινες δραστηριότητες όσο και τα οικοσυστήματα, ενώ η αναγκαστική μετανάστευση ανθρώπων και ειδών από τις πληγείσες περιοχές εντείνει την πιθανότητα συγκρούσεων.

Οι εν λόγω επιπτώσεις θα εμμείνουν για αιώνες, και θα αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σοβαρότητα. **Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής είναι επιτακτική.** Τα υγιή οικοσυστήματα είναι ζωτικής σημασίας για την αυξημένη ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, ενώ μπορούν συγχρόνως να αποτελέσουν λύση καθώς απορροφούν σημαντικό μέρος του διοξειδίου του άνθρακα που εκλύεται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Η πολύχρονη εμπειρία της Birdlife International δείχνει ότι με την γνώση των τοπικών κοινωνιών μπορούν να ενδυναμωθεί τόσο το φυσικό περιβάλλον, όσο και η συνοχή της κοινωνίας. Από τους 100 εταίρους της BirdLife, περισσότεροι από 60 βρίσκονται σε αναπτυσσόμενες χώρες. Συνεπώς, πολλοί από τους εταίρους εργάζονται βρίσκονται σε περιοχές που βιώνουν ήδη τις επιβλαβείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Η έκθεση της Birdlife International *«Σύμμαχοι με τη φύση: Πώς τα υγιή οικοσυστήματα βοηθούν τις πιο ευάλωτες κοινωνίες να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή»* παρουσιάζει περιπτώσεις που δείχνουν ότι:

η συντήρηση και η αποκατάσταση των δασών ρυθμίζει τη ροή του νερού, αποτρέπει τις πλημμύρες και την καθίζηση του εδάφους, ενώ αυξάνεται τα επίπεδα και την ένταση των βροχοπτώσεων.

η θέσπιση διαφορετικών γεωργοδασοκομικών συστημάτων δίνει σταθερότητα στις μεταβαλλόμενες θερμοκρασίες και προλαμβάνει τη λειψυδρία.

η ορθή διαχείριση των υγρότοπων και των πλημμυρικών περιοχών είναι σημαντική καθώς λειτουργούν ως ταμιευτήρες νερού και άρα ως σημαντικό απόθεμα σε περιόδους της ξηρασίας.

η προστασία των ακτών οι οποίες ενεργούν ως φυσική παράκτια ανάσχεση, συμβάλλει στη μείωση των πλημμυρών και της διάβρωσης.

Η Birdlife International θεωρεί ότι για αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή και να δημιουργηθεί μια ανθεκτική στις αλλαγές αυτές κοινωνία, οι προτεραιότητες πρέπει να αποφασιστούν σε εθνικό επίπεδο και με συμμετοχικές διαδικασίες. Οι κυβερνήσεις πρέπει να βασίσουν την πολιτική τους στην επιστήμη και να αναγνωρίσουν την προστασία των οικοσυστημάτων σε εθνικό επίπεδο ως κομβική λύση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής παγκοσμίως.

Η ανάπτυξη των τομέων της γεωργίας, της ενέργειας και των μεταφορών πρέπει να έχουν ως γνώμονα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του οικοσυστήματος.

Η Birdlife International θεωρεί ότι η διεθνής κοινότητα (συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, των διεθνών και περιφερειακών ιδρυμάτων και των πολυεθνικών εταιριών) παίξει ρόλο ζωτικής σημασίας: πρέπει να εξασφαλίσει επαρκή χρηματοδότηση για τις αναπτυσσόμενες χώρες για να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος, αναγνωρίζοντας κατ' αρχάς τις άμεσες ανάγκες των ευάλωτων χωρών.
Προ πάντων, η διεθνής κοινότητα οφείλει να εργαστεί ώστε να εξασφαλιστεί μία νομικά δεσμευτική συμφωνία, που θα ελαττώσει τις εκπομπές αερίου, ώστε να περιοριστεί η μέση παγκόσμια άνοδος της θερμοκρασίας σε λιγότερο από 2°C. Η Κοπεγχάγη ήταν μία ευκαιρία που χάθηκε. Αλλά η μάχη ενάντια στην κλιματική αλλαγή και την απώλεια της βιοποικιλότητας συνεχίζεται.

Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας ,Ορνιθολογική

Διαβάστε επίσης:
172 περιβαλλοντικές οργανώσεις καταθέτουν ηχηρή πρόταση για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία είναι περιβαλλοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση με αντικείμενο την προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους στην Ελλάδα. Από το 1982 εργάζεται με σκοπό να διασφαλίσει ένα βιώσιμο περιβάλλον τόσο για τα πουλιά, όσο και για τον άνθρωπο.

Το έργο της περιλαμβάνει δράσεις προστασίας και μελέτης, ενημέρωσης, και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αλλά και παρεμβάσεις για τα κρίσιμα θέματα του φυσικού περιβάλλοντος.

Είναι εταίρος του Birdlife International, της μεγαλύτερης παγκόσμιας ομοσπονδίας για την προστασία των πουλιών., που αποτελείται από 110 εθνικές οργανώσεις, με συνολικά πάνω από 4.5 εκ. μέλη.

Βασ. Ηρακλείου 24, 10682, Αθήνα,
Τηλ/Fax: 210 8228704, 210 8227937,
e-mail: info@ornithologiki.gr
Καστριτσίου 8, 54623, Θεσσαλονίκη,
Τηλ/Fax: 2310 244245,
e-mail: thess@ornithologiki.gr
website: www.ornithologiki.gr

Επιμέλεια: Μαργαρίτα Τζάλη. Σε αυτό τα τεύχος συνεργάστηκαν: .Σάββας Καζαντζίδης, Μαλαμώ Κορμπέτη, Χάρης Κουρουζίδης, Μιχάλης Μοσχόβης, Άρτεμις Παπαδάκι, Δανάη Πορτόλου, Ελίνα Σαράντου, Μαργαρίτα Τζάλη, Οδυσσέας Τζημούλης, Γιώργος Υφαντής. Η φωτογραφία στη φάσα είναι του Χρήστου Βλάχου.

http://www.ornithologiki.gr/gr/sppe/caretakers.php